DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA

DE

MORBIS EX ATONIA CEREBRI NERVORUMQVE NASCENTIBUS.

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO WILHELMO,

PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDENBURGICO, CETERA.

CONSENSU GRATIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ

SUB PRÆSIDIO

DN. FRIDERICI HOFFMANNI,

CONSILIARII & ARCHIATRI REGII, MEDIC. ET PHIL. NATUR. PROF. PUBL. ORDINAR. h. t. DECANI

Patroni & Promotoris ſui æternum venerandi,

PRO GRADU DOCTORIS

Summisque in Arte Medica Honoribus & Privilegiis legitime conſequendis,

Ad diem Octobris M DCC IIX.

IN AUDITORIO MAJORI,

horis conſuetis

Publico eruditorum judicio exponet,

JOHANNES GOTTLIEB BLOCHMANN.

Leoberg, Sileſ.

HALAE MAGD. Litteris JOHANNIS GRUNERI, Acad. Typogr.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

DE

MORBIS EX ATONIA CEREBRI NERVORUMQUE NASCENTIBUS.

PROOEMIUM.

VT ſolidæ corporis partes, quamdiu ipſis ſuum robur, quamdiu elaſtica illa vis, ſive contrahendi atque relaxandi facultas conſtat, vitalem ſanguinis in orbem motum unice cuſtodiunt, fovent atque tuentur; ita eædem etiam, ubi noxam conceperunt, ubi nimis intenditur illa conſtrictio, vel relaxatio plus juſto ſe remittit, ſalutarem hunc motum imminuunt ac labefactant, & amplam morbis morborumque cauſis præbent

occaſionem. Quodſi enim vehementiore ſpaſmo tentantur interiora, minus æquali flumine ſanguis per corporis partes diffunditur, ſed violentia mali ex altera expreſſus parte, in eadem deficit, in altera abundat, eo declinatus. Qui quando propter molem, qua cum impetu eodem fertur, anguſtias venarum minus commode ſubire poteſt, easdem eluctari magna cum vi conatus, diſtendit, & largam morborum ſegetem excitat. Inde enim febres, inde inflammationes ac dolores, ſanguinis ex naribus, pulmone ceteriſque partibus profuſiones, magnum denique malorum agmen ex iis concitatur, quæ acutorum nomine a medicis inſigniuntur. Ubi contra detracto robore, immodica relaxatione partes torpent, juſta contrahendi facultate exutæ, ſanguis ceterique humores, quibus expellendis debilitatæ parum ſufficiunt, intra easdem detinentur. Eademque de cauſa ſanguis & lympha paulatim extra alveum ſuum effuſa graves & diuturnos maxime morbos excitat, longo tempore induſtriaque expugnandos. Quare magnopere intereſt, ut medicus, qui artis ſcientiam ſibi vindicat, & ægris conſulere cupit

pit, has partes earumque motum recte intueatur, & easdem diligenter ſcrutatus medendi inde trahat rationem. Nam ſi in omni fere paſſione vel moderari, vel excitare & augere motum convenit, illud vero STRICTURÆ, hoc RELAXATIONIS paſſiones exigant, plurimum omnino refert, medicum ſcire, ad utrum ex his morbus, quem curandum ſuſcepit, referri debeat, ne fallente cauſa, ipſum fallat curatio. Debent hoc nomine collaudari methodicæ ſectæ, nobiliſſimæ ex veteribus, æmuli, qui STRICTUM AC LAXUM profeſſi, in eodem & morborum cauſas & eorum curam poſuerunt. Quos quidem ſecuta noſtra ætas, rudem illorum ſententiam paulo ſubtilius excoluit, adſerta ex tenebris in ſereniorem lucem medicina. Tentavit idem hactenus, & tentabit porro, ſi vita ac valetudo ſuppetet, D. Præſes, ex hac ſolidarum partiū conditione pleraq; mala deducere, diverſis jam diſſertationib9 morbos ex ſpasmo provenientes perſecutius. Cujus quidem rei & ego experimentum dare conſtitui, atoniam cerebri & nervorum, & quæ inde fluunt mala, quantum ingenio ad ſequi licet, inaugurali hac diſſertatione explicaturus. Quod opus priusquam adgredior,

 Deum

Deum perennem illum fontem, ex quo vitam ſanitatemque ceteraque bona haurimus, ſupplice voce precor, ut hunc laborem fortunet, eumdemque mortalium uſui ac commodo cedere jubeat.

CAPUT I.

DE APOPLEXIA.

OBSERVATIONES.

APoplexia, quam Latini medici reſolutionem nervorum in toto corpore, ceteri veteres ſanguinis, vel humorum ictum appellarunt, ab effectu nomen ſumpſit, ſiquidem celerrime hominem percellit opprimitque. Eſt vero hæc ejus conditio: Corpus repente omni ſenſu motuque deſtitutum cadit, rationisque & omnium ſenſuum uſus velut extinguitur, ſalvo tamen manente pulſu atque reſpiratione.

2. Cauſam tam vehementis mali inciſa corpora demonſtrant, quippe magna vel ſeri vel ſanguinis copia intra ventriculos cerebri ſeſe repræſentat, à venis plexus choroidei disruptis eo exoneratus. Sæpe etiam polypus in arteria pulmonali vel carotidibus invenitur.

3. Patent huic adfectui inprimis, quibus copioſus intra venas ſanguis fertur, item qui provectiore ſunt ætate & ſenectuti propiores. Idemque periculum propoſitum eſt iis, qui cervicem brevem tenuemq; atque coloratam faciem habent, obeſi ſunt, & quibus critica per nares profuſione alioquin ſanguis fluxit. His enim, ubi ad 55. an-

annum pervenerunt, hujus funesti mali periculum instat.

4. Ex tempestatibus inæquales & frigidæ maxime hoc adfectu funestæ sunt, quo fit, ut hyems & aquilonaris tempestas & sævientis repente boreæ flatus plurimos opprimat, præsertim si largi imbres pluviæque præcesserunt.

5. Constat etiam experientia, apoplexiam certis temporibus grassari, & ingentem quandoque stragem inferre, quod identidem tempestatum motibus tribuendum existimamus. Eadem de causa certa loca magnum hujus mali proventum ferunt, quale est Romanum solum, quod ptopter uliginosum cælum ejusmodi funeribus fædum est.
6. Oritur frequentissime hæc passio ab abundantia sanguinis intra venas adcumulati, unde qui sanguinis missionem, quam alioquin salubriter adhibuerunt, temere negligunt, facile eadem corripiuntur. Id quod & iis evenit, quibus sanguinis per nares vel ani venas profluvium vel inconsiderate suppressum fuit, vel sponte constitit, unde etiam mulieres, quibus post partum minus recte lochia expurgata fuerunt, cum summo periculo hoc malo adfectas novimus.

7. Caput debilitant, & ad apoplexiam disponunt crebra crapula, venus immodica, intempestivus balneorum atq; sternutamentorum usus, item carbonum malignus fumus. Neque minor noxa contrahitur, si caput nudum ferventibus solis radiis diu exponitur, idemque pronum obversumque ad calentem focum nimio æstu debilitatur. Nihil æque porro celeriusque hunc adfectum provocat, quam terror subitus, acre frigus, effrænis ira & diuturnus mœror atque sollicitudo.

8. Curiose providendum est, ne spuriam apoplexiam cum vera confundamus. Illa enim ex utero suborta hystericis feminis infesta est, & non alia de causa provenit, quam quod a spasmis abdomen constringentibus, sanguis ex mensibus relictus, & ad cerebrum delatus, sensum ac motum aliquamdiu intercipiat, salvo tamen pulsu & spiritu. Ipsa raro feralis est, sed ubi se remisit spasmus, vel sanguinis detractione aliisve remediis discussus fuit, facile solvitur. At magis terrere debet apoplexia vera, quæ ob sanguinem vel serum extra vasa delapsum, vel subito jugulat, vel certe diutius jacentem trahit.

9. Distinguenda porro est apoplexia fortis a debiliore. Illa ex vasorum cerebri ruptione, hæc ex distentione tantum eorum nimia & stagnatione humorum suboritur. Prior lethalis, posterior curantis manum admittit, si maturius remedia admoveantur.

10. Differt à syncope hisce notis: In illa omnia frigent, facies pallet, pulsus & respiratio intercipitur, in hac vero præter durantem adhuc spiritum, florida & rubra sæpe facies & pulsus quamvis languens observatur.

11. Probe etiam nosse oportet, utrum a causa interna vel externa nostra passio proveniat. Inter externas numeramus gravem capitis contusionem & percussionem, item si quis ex alto delapsus est.

12. Adpropinquantis mali hæc fere sunt signa: Gravans dolor capitis vertigo, & caligo oculorum, diuturnus sopor, digitorum vel pedum stupor aurium tinnitus, incubus, memoriæ infirmitas & vigor membrorum imminutus.

13. Quo expeditior est respiratio, eo amplior curationis

spes,

ſpes, quo gravior illa, eo plus periculi oſtenditur, quando qui hoc morbo pereunt, ſemper deficiunt ſtrangulati.

14. Eſt hæc pasſio ex iis, quæ per certos circuitus adoriri ſolent, itaque per tres ſubinde annos ſæpe recurrit, donec diu lacesſitum hominem tandem conficiat.

15. Omni apoplexiæ validiori ſpasmodici vel convulſivi aliquid ſubeſſe videtur. Inde enim eſt, quod cum vomitu plerumque invadat, vel ille ſequatur, inde etiam, quod artus unius lateris ſub ipſo impetu mali convulſione ſæpe torqueantur. Eadem ſæpisſime poſt ſe relinquere conſuevit linguæ reſolutionem, quamvis hæc illam nonnunquam antecedat.

16. Frequentius accidit, ut ex ore & naribus oppreſſorum ſub ipſa accesſione mali, ſæpe etiam poſt mortem ſanguis deſtillet. Ad ultima vero jam ventum eſſe, teſtatur ſpiritus auctus ac concitatus cum ſibilo emiſſus, ſtertor & ſudor faciei frigidus, item ſi pectus ſubinde attollitur, convulſionum violentia concuſſum. Eſt & futuræ mortis index, ſi ſphinctere reſoluto alvus ſponte delabatur,

CURATIO.

Truculenti hujus adfectus cura duplex eſt, altera, quæ præſens manifeſtumq; periculum depellit, altera quæ futurum avertit, & ab ejusdem impetu corpus defendit.

In ipſo impetu mali nihil prius habendum eſt, quam ut ſanguis & humores à capite avertantur, deinde ut collapſum capitis nervorumque robur reſtituatur. Id quod ſequentibus medicamentis, ſi remediis adhuc vis mali cedit, conſequi poſſumus.

1. Mittere oportet ſanguinem in vera apoplexia, in

quo

quo auxilio unica certe ſpes ægrotis ſupereſt, modo illa mature celeriterque adhibeatur. Si enim alibi certe hic obſtandum eſt maxime principiis, & temporis momenta obſervanda, ideoque ubi primum quis concidit hoc malo oppreſſus, ſtatim è brachio ſanguinem detrahere convenit, mox ſudoriferum v. gr. ſpiritum C. C. ſpiritum tartari cum aceto vini offerre, ut ſanguinis motus in capite clementer reſtituatur. Æque neceſſaria eſt ſanguinis misſio iis, qui ab externa cauſa à caſu vel vulnere hoc mali ſibi contraxerunt. Sunt, qui jugulares venas incidi jubeant, veterum innixi experimentis.

2. Alii ſub Autore Cl. Medico Fracaſtorio à ferro candenti præſidium petunt, vertici adplicando.

3. Interne aquam liliorum convallium non admodum ſpirituoſam, & ſæpius à floribus rurſus deſtillatam commendamus, quippe quæ mirifica virtute pollet ſpasmos ſopiendi & reſolvendi. Commodisſimumque eſt, ex ea cetera remedia, quæ cura exigit, adſumere. Inter hæc non mediocris laus eſt eſſentiæ caſtorei cum liquore C. C. mixtæ, adjecto ſpiritu minerali anodyno D. Præſidis.

4. Excitat egregie ſpiritus acris narium interioribus per pennam inditus. Ejusmodi eſt ſpiritus ſalis ammoniaci cum calce viva paratus, admixto oleo rutæ caryophyllorum & eſſentia caſtorei.

5. Caput diligenter raſum fovere præſtat calido cataplasmate compoſito ex diſcutientibus, & quæ ſanguinem, qui coiit in capite, reſolvant. In hoc numero ſunt ruta ſalvia thymus origanum ſerpillum, rad. Sigill. Salomon. irid. Florentinæ, baccæ lauri juniperi flores ſambu-

ci

ci quæ ex aceto acriori cocta; adjecto sale ammoniaco & spiritu vini camphorato non mediocrem opem pollicentur.

5. Clystere acri eluenda alvus, cujus hæc formula fuerit: Recipe herb. rutæ majoranæ serpilli origani thymi singulorum m. i. seminum quatuor carminativorum baccarum lauri ana drachmam unam, flor. chamomill. Romanæ item vulgaris ana p. iij. coque in s. q. aquæ commun. Colaturæ recipe uncias IIX. adde salis ammoniaci, nitri ana drachmas iij. sacchari Tomæi unciam unam, spiritus vini camphorati drachm. ij. ol. ruthæ anethi cocti singulorum uncias ij.

PRÆSERVATIO.

1. In præservatione, ut in ipsa cura Venæsectio in pede plurimum quoque sibi vindicat, quæ ubi circa æquinoctia adhibetur, tutam securamque sæpe valetudinem præstat.

2. Ubi timetur recursus mali, adurendum est occiput ferramento candenti, vel cucurbitula imponenda, ut cursu materiæ eo averso, futuro alioquin discrimini corpus eripiatur.

3. Saluti etiam sunt in hoc adfectu hæmorrhoides, ideoque in iis præsertim, quibus alioquin feruntur, omni modo eas provocare convenit, partim interno aloes usu, partim hirudinibus extrinsecus admotis.

4. Balsamum vitæ Dn. Præsidis ex præstantissimis oleis compositum vel solum vel cum spiritu salis ammoniaci mixtum ex vino sumtum adjecto etiam infuso veronicæ vel melissæ, præsertim sub humidiore cælo egregiam opem præstat, nervos & caput

roborando. Juvat idem etiam extrinſecus, vertici temporibusque & nuchæ inunctus.

5. Non minus præſidii eſt in alvi ductione, quæ tamen non drasticis nervisq; inimicis movenda eſt, ſed lenioribus pillulis cephalicis balſamicis & polychreſtis. At ubi moles humorum in primis viis coiit, tunc neceſſarius eſt vomitus, ſingulis menſibus ſemel admiſſus. Proſunt porro cucuphæ ex floribꝰ anthos lavendulæ majoranæ ceterisque compoſitæ, adhibendæ etiam frictiones, demittendi pedes ſubinde in calidam aquam, ut ſanguis ad caput ruens ad exteriora revocetur.

MONITA ET CAUTELÆ.

1. ABſtinere oportet diligenter à vehementioribꝰ ſternutamentis in principio maxime impetus mali, quæ tantum abeſt, ut conferant, ut potius augeant morbum eumque reddant deteriorem. Concusſione enim vehementi, qua vim ſuam exerunt, humores ad caput magis adliciunt, quos quantum fieri poteſt, removere conveniebat.

2. Eadem cura opus eſt circa calidorum uſum, quæ caput nimis calefaciunt, replent & ſanguinem in motum vehementem concitant. Vitari proinde debent aquæ apoplecticæ ſpirituoſæ, olea cephalica, balſami apoplectici largius ſumpti, quæ omnia, ſive interne ſive externe utaris, vires malo adjiciunt.

3. Vomitoriorum uſum in impetu mali diſſuademus, unde & ſal vitrioli, tantopere à multis commentatum, merito rejicitur. At ubi ex crebris commeſſationibus colluvies humorum in ventriculo concurrit, optime

ptime eiusmodi remedio exhauritur. Quod quidem commodius adhuc sustinent, qui præservationi student, modo illud considerate prudenterque offeratur.

4. Purgantia acriora, quæ sale caustico intestinorum tunicas lædunt, facileque inflammationes in iisdem excitant, summo studio devitare oportet, quod experimentis constat, malum inde sæpius recurrere.

5. Fugienda idemtidem sunt omnia vaporosa, quæ inimica imprimis sunt capiti, uti anodyna & opiata. Quare & vini generosi, ambræ moschique usus, in præservatione cautus ac circumspectus esse debet. Minus etiam amara & ex absynthio remedia iis conveniunt, qui ad apoplexiam proclives sunt.

6. Inimica huic adfectui sunt frigus, tempestas varians, & ventus borealis, inimica etiam ebrietas & intemperantia. Cibus sit ex media materia, remoto victu pleniori, vini tenuis usum parca manu concedimus.

7. Sublime caput in lecto habendum est, cum declivior capitis positus noceat, unde, qui de nocte apoplexia infestantur, mortui plerumque mane reperiuntur. Neque deest ratio, quippe majori in copia sanguis ad caput congeritur, ibidemque copiose extra vasa digressus repente mortem concitat.

8. Si venas jugulares incidere placet, hæc observatio necessaria est: Collum leviter constringatur linteo, mox incisa vena, statim detrahatur. Sic sponte fluit sanguis sine ligatura, postea conglutinandum vulnus emplastro, quod constat ex thure mastiche albumine ovi & pilis leporinis.

9. Postremo ira terror ceterique adfectus exulare de-

bent, revocato animo ad tranquilliratem, quæ uti ceteris malis, ita & huic insigne adfert adlevamentum.

CAP. II.
DE
PARALYSI.

Paralysin vocamus, quando non totum corpus, sed aliqua tantum pars resolvitur, quo quidem malo plerumque dextrum vel sinistrum latus occupatur. Solent autem resolutos motus sensusque deserere, mentis quoque ac sensuum vis perit, & in adfecto latere languidus arteriarum pulsus deprehenditur.

1. Sequitur ægros torpor & gelidus stupor partuem, facies pallet, lingua minus intelligenter loquelam explicat, interdum etiam tumor & atrophia adfectam partim exercet.

2. Causa mali nostri non ad sanguinem, sed ad serum extra vasa in capite delapsum referendum est. Id enim, ut ex incisione corporum discimus, dum a sanguine in venis subsistente secedit, ad ima cranii & principium spinalis medullæ delapsum, dextram vel sinistram ejus partem occupat, unde mole pressi vel obstructi nervi iter claudunt spiritibus. Si vertebræ colli vel dorsi læduntur, illa plerumque pars resolvitur, ad quam nervi ex offensis vertebris feruntur.

3. Ex apoplexia in paralysin prolapsi, perpetuo stupore marcent, omni memoria ac mente destituti. Pejus autem agitur cum iis, qui ex paralysi in apoplexiam incidunt,

dunt, qua vita & morbus plerumque iis terminatur.

4. Paralysi debilitati diu sæpe vivunt, sed raro sanitatem pristinam recipiunt, miserum plerumque spiritum trahentes, perpetuoque stupori, perdita memoria, devoti.

5. Illud de experientia confirmatum est, periculosiorem esse sinistri quam dextri lateris resolutionem. Cujus rei ratio hæc dari poterit, quod arteriarum situs ad sinistrum magis, quam ad dextrum latus pertingat; jam vero satis notum, nervos, qui ad tunicas arteriarum abeunt, mirifice illarum cursum moderari.

6. Causæ quæ malum hoc excitant, eædem fere sunt, quas supra de apoplexia posuimus. Præter externas enim, vulnera ac percussionem, frigus ebrietas luxuria cruditas & veneris frequentia nutriculæ hujus adfectus sunt, quibus unice fovetur aliturque. Fit etiam sæpissime à spasmo intestinorum, à colica, à valida purgatione ab arthritide imprudenter intra corpus repulsa, item a scorbuto, quæ passio iisdem, quibus scorbutus notis deprehenditur.

7. Ex medicamentis præter purgantia acria, mercurialium inconsideratus usus hoc malum sæpe commovet. Scilicet ut omnia metalla inimica nervis sunt, ita maxime mercurius, qui inter reliqua facile eminet, iisdem est infestus. Unde non temere observamus, ex usu mercurialium & salivantium nasci tremores motuumque imbecillitatem. Ligamenta enim, quibus ossa vinciuntur, plus justo solvit ac relaxat, teste dentium vacillatione.

8. Distinguitur paralysis in veram & spuriam, illa in cerebro vel spinalis medullæ principio defixa, sensum ac

motum fere omnem amolitur. Hæc clementior eſt, quæ non tam altis radicibus hæret, & in nervis vel membranis ad certam ſaltem partem pertinentibus conſidet, cum minore motus ac ſenſus læſione.

9. Excipit ſæpe atrocem coli dolorem, fortioremque medicamento dejectionem. Frequenter etiam accidit ex podagra, interiora vel fortuito vel externis remediis repetente.

10. Hæc ſpuria paralyſis miſere torquet Hercyniæ ſylvæ accolas, qui metalla & maxime plumbi venas ſcrutantur. Cujus fumum & vapores ubi imprudenter ore exceperunt, plerumque hoc malo periclitantur.

11. Solvitur ſæpe paralyſis febre, quæ ſuis notis i.e. pulſus frequentia celeritate atque magnitudine ſeſe manifeſtat. Salutem etiam oſtendit tremor & dolor in membro paralyſi debilitato, & ſi poſt inunctionem calidam puſtulæ ſuboriuntur.

12. Difficilior cura in ſenibus & tempore hyberno, expeditior illa & æſtate, & in viridi florentique ætate.

13. Particularis paralyſis eſt, quæ certam corporis partem & nervos, qui ad eandem tendunt, adfligit. Verique ſimile eſt, interiorum ſingula hujus mali periculo expoſita eſſe. In quam proinde partem hoc vitium incidit, ab eo adpellationem trahit. Ita palpebrarum habemus paralyſin, in qua laxiores propendent palpebræ, & adlevari nequeunt, oculi etiam ſine voluntate ægri illacrymant.

14. Lingua paralyſi vitiata, vocem non extricat, ſed oppresſis conatibus conticeſcit.

15. Fauces reſolutæ non transmittunt cibum, vi impel-

pellendi denudatæ. At guttur ægrum eo malo, vitæ discrimen sæpe prænunciat, siquidem rhonchos & spirandi angustia jamjam spiritum elidere videntur.

16. Est & ventriculo frequens hoc vitium, quo si male habet, adsumta non secedunt, sed instar ponderis ventriculum premunt, & cibus nulla digestione immutatur.

17. In morbis intestina hoc malum facile corripit, unde videmus adsumptum humorem velut per syphonem vel fistulam, cum murmure in moribundis descendere.

18. Si crassior intestinum paralysi languet, alvus sponte & sine dolore fertur, at ubi sphincter podicis relaxatur, anus foras prodit, quod procidentiam ani adpellamus.

19. Vesica hoc malo perculsa sine voluntate jacentis urinam dimittit. Seminales vero viæ ubi hac passione turbatæ sunt, sine tentigine semen fundunt, quod malum gonorrhœa nominatur. Adpetit etiam hoc malum pudenda, quod hac nota patet, si in aquam frigidam immissa non contrahuntur.

20. Si crus hoc vitium patitur, extensum longius fit, ut sub articulorum delocatione sæpius decipiat.

CURATIO.

In cura hujus mali primum est, ut partes & nervi confirmentur, sanguinis & spirituum ad partem adfectam adfluxus concitetur, & serum viscidum excutiatur. Utriq; scopo satisfaciunt, tam externa quam interna auxilia, quæ mox subjiciemus.

Ex

Ex internis primo in loco ponenda sunt salia volatilia oleosa, spiritus C C. cum spiritu salis ammoniaci mixtus, adjecto oleo caryophyllorum cinnamomi essentiaque castorei.

2. Par virtus est spiritui salis ammoniaci, cum aqua liliorum convallium, quam supra in apoplexia etiam commendavimus, mixto, ita, ut mixtura unam quidem partem spiritus, tres aquæ recipiat. Eaque quotidie cum potu dari potest, ipsa vero medicamenta optime ex vino Hispanico vel Hungarico assumuntur.

3. Externe probandæ sunt fortiores frictiones, maxime cum pannis asperis, ut languens sanguinis motus ad adflictam partem excitetur. Eadem de causa maxime conducit, torpentis membri summam cutem, vel urticis cæsam, vel imposito sinapi, exasperare. Prodest etiam ad augendum motum in hoc malo balneum frigidum, quod Græci psychrolusiam adpellant, modo & vires sanguisque & viscerum integritas ægro adhuc suppetant.

4. Ad confirmandos nervos nihil æque juvat, quam spinalem medullam fovere ex linamento, quod constat ex axungiis animantium, admixto oleo lavendulæ majoran. rutæ rorismarini caryophyllorum balsamo Peruviano aliisque, quæ roborandi pollent facultate. Parum enim utile est, meris oleis vel spiritibus id facere.

5. Eximiæ virtutis est balneum ex formicis adparatum, injecto simul serpillo thymo syderitide aliisque.

6. Commodum porro est, alvum clementioribus subinde medicamentis, & quæ balsamicam simul virtutem præstent, deducere. Hac laude pollent sequentes pillulæ.

Recipe extracti colocynthidis aloes hellebori nigri resi-

resinæ guajac. lign. aloes fl. benzoes succini myrrhæ balf. Peruvian. ana scrupulum unum ol. succin. lavend. singulorum guttas. vj. camphoræ salis volatilis c. c. ana gr. 4. m. f. l. a. pill. ex scrupulo uno no. 24. dosis 14.

MONITA ET CAUTELÆ.

Si sanguinẽ in hoc adfectu detrahere convenit, quod plerumque necessarium est, commodius est, id in contrario vel opposito parti adfectæ membro facere.

2. In linguæ resolutione optimum est, sanguinem, incisis venis sub lingua, emittere, quod valens adversus hoc malum auxilium est. Conducit etiam, balsamum vitæ Dn. Præsidis, saccharo infusum sub lingua continere, si id non est, oleum caryophyllorum vel cinnamomi cum saccharo linguæ subjiciendum est, ut imminutus motus restituatur.

3. In paralysi vini usus circumcidendus est, potui aptissimum decoctum lignorum. Quidam commendant decoctum ex rad. symphyti majoris, accedente dolore, resolutum partium tonum inde roborari existimantes.

4. Remedium etiam præstans est, ut in plerisque morbis, motus, unde paulatim ad exercitationem reverti debet æger, & tentare, ut ingrediatur. Postea acrior paulo exercitatio, si adfectus sustinet, admovenda, eidemque equo vel curru corpus concutiendum.

5. Linamenta spirituosa vel ex axungiis animantium composita convenientius est, spinali medullæ, quam adfecto membro imponere.

6. Ad reliquias mali delendas nihil præstantius est

thermis Carolinis, sique eas per imbecillitatē non adire potest æger, arte paratæ substituendæ sunt, quales quidem ex salibus varii generis conficiuntur. Cavendum tamen magna cura, ne in accessione mali vel ingravescente eodem, vel ubi caput imbecillum est, hæc cura ineatur. Quoniam enim hæ aquæ tardius per caput prodeunt, metus est, ne læsis nervis, in pejus eat adfectio.

7. Quo inimicius est frigus nervis, eo diligentius ab eo custodiendum corpus est. Pari studio fugere oportet intemperantiam, animi turbationes, purgantia & omnia, quæ in capite de apoplexia exposuimus.

CAP. III.

DE

AFFECTIBUS SOPOROSIS.

OBSERVATIONES.

EX soporosis adfectibus eminet lethargus, sub quo inexpugnabilis fere dormiendi est necessitas. Huic accedit plerumque febris, quamvis mitioris solito æstus, quam frequentia pulsus indicat. Jungitur tanta oblivio, ut si quando oscitant, quod sæpe ipsis evenit, os claudere obliviscantur, vel ubi matulam poposcerunt, mingendi memoriam dimittant. Quod quidem symtoma cum languentes maxime urgeat, toti passioni nomen dedit, siquidem ἀπὸ τῆς λήθης i. e. oblivione adpellatur.

2. Carent, qui ita adfecti sunt, omni dolore, adeo ut & acu compuncti & evulsis capillis nihil moveantur. Præter hæc corpus grave, respiratio rara & urina sæpius similis illi, quæ in jumentis effunditur.

3. Causa mali idemtidem seri copia in cortice cerebri vel intra ejus membranas exundans, quæ extra vasa effusa in defunctorum corporibus sese ostendit, quod stagnans membranarum nervorumque robur solvit, unde stupor soporque & memoriæ imminutio.

4. Est hic adfectus ex acutorum familia, idemque acutis morbis febribus malignis, pestique & erysipelati adsociatur. Eodem maxime infestantur corpora senilia cacochymica, & quæ desidia ac luxus enervavit.

5. Non semel Dn. Præses animadvertit, id mali ab erysipelate natum fuisse, ubi nempe illa maxime in senili ætate certo tempore alioquin reverti solita, per virium languorem non ad circuitum corporis expulsa fuit, materia acri ad caput cerebrumque transeunte. In metu etiam esse debent ii, qui sanguinis missionem qua usi alias fuerunt, male omiserunt, vel quibus sanguis ex certa parte alioquin fundi solitus, fluere desiit. Sæpe etiam solet hæc passio corripere, si quando humida tempestas diu continuarit, & venti ex austro & occidente spiraverint, it. tempus vernum, quo aer tepidior fragrantiumque florum vaporibus plenus est facile hoc malum excitat.

6. Animadvertere oportet, ne lethargus cum caro & comate misceatur, quorum utraque species ab illo suis notis distinguitur. Est enim carus mitius vitium; in quo febris abest, idem tamen stupor & somnolentia laborantem comprehendit. Sique arctior somnus comple-

ctitur, nihiloque fecius vigilantis formam æger retinet, coma vigil nominatur.

7. Difcernendus quoque eft fopor ejusmodi præternaturalis ab impotentia vigilandi, quando quis improbo labore defatigatus, obdormifcit. Tum enim, qui ita languent viribus plane exhaufti, propter imbecillitatem neque apertos tenere oculos, neque membra movere valent, quamvis revera vigilent, nec tam alto uti videtur, fomno adquiefcant. Quod vel exinde adparet, quod accedente ignoto homine vel ad ejusdem fermonem oculos adlevent, eosdem tamen mox dimittant, & quod interrogati propter debilitatem refponfioni non fufficiant.

8. Diftinguere etiam convenit lethargum ab fopore, qui per res externas & medicamenta, qualia funt omnium papaverum fpecies opium datura, mandragora ceteraque arcesfitur. Sub quo quamvis altisfimo idemtidem fomno foluti jaceant ægri, iidem tamen, ubi commoda medicina admovetur, facilius ad fe redeunt.

9. Periculum in lethargo denunciant tremor & fudor faciei frigidus, at coma vigil malignis febribus accedens peftiferum fignum, fiquidem ille fomnus in ultimam plerumque mortem continuatur. Caro qui frequentius opprimuntur, hifce apoplexiæ metus eft.

CURATIO.

Vt jacentis imbecillitati recte fuccurratur, hæc duo maxime contemplanda fit, primum ut fopitus excitetur, deinde ut fatifcens membranarum nervorumque tonus ad priorem firmitatem revocetur.

1. Ex-

1. Expergiſcitur æger, admotis his- quæ ſternutamenta evocant, & quæ odore fœdo vel acri movent. Inter hæc primum ſibi locum merito ſuo vendicat ſpiritus cryſtallorum veneris cum caſtoreo mixtus, qui ſi ullus alius, penetrantisſimi odoris eſt. Idem fieri poteſt cum ſpiritu ſalis ammoniaci vertici naribusque admoto. Juvat etiam, quod vulgo fieri ſolet, galbanum vel cornu cervinum, pennas perdicum & alia, quæ gravis odoris ſunt, juxta accendere. Excitat porro validisſime aqua frigida repente capiti infuſa, quæ roborando ſimul membranas cerebri promte ſomnum excutit.

2. Caput radendum, deinde fovendum eſt cataplasmate, quod habet rutam laurum thymum ſaturejam ſinapi caſtoreum decocta ex aceto roſaceo, adjecto oleo ligni rhodii camphora & nitro.

3. Vt dematur materia malo, alvus leniter ſolvenda eſt, infuſo ventri ejusmodi clyſtere, quem ſupra in apoplexia comprehendimus, adjecta colocynthide. Quum vero quoties cauſa mali in ventriculo & inteſtinis ſubſedit, validiorem dejectionem malum deſiderat, purgantibus tartarum emeticum adjicere convenit. Quod cum in hoc adfectu ſalutare eſt, tum & egregium contra apoplexiam ubi ex ea metus incidit, præſidium eſt.

4. Quodſi ab externis cauſis ab ſomniferis nempe, quæ ſupra commemoravimus, ſopor ejusmodi incidit, optimum eſt, commoto vomitu illud quod male habet, rejicere.

CAUTELÆ ET MONITA.

Si ſanguis ex copia ſui male habet ægrum, quod

ex ipſa ſpecie ægrotantis, facie nempe rubenti, plenisque & tumentibus venis æſtimatur, utique adfectus noſter requirit ſanguinis detractionem. Quare magnopere etiam intereſt, ut ſanguis per ſedis venas, præſertim ſi alias per has partes exiit, exoneretur, hirudinibus admotis provocandus.

2. Inter initia morbi, alienum eſt, iis, quæ ſternutationem movent ſoporatum excitare. Potiora ea eſſe debent, ubi & decesſit febris, & Vsne, vel dejectione alvi corpus fuerit adlevatum.

3. Si cacochymica corpora urget hoc malum, eximium auxilium eſt in crebra alvi ductione, addito purgantibus, ut eorumdem vis paulo infringatur, caſtoreo.

4. In lethargo, qui febribus accedit, removere oportet omnia calidiora, interna volatilia & ſpiritus apoplecticos, & quæ ſanguinis motum nimium augent atque intendunt. Eadem ſervanda ſunt, ſi eryſipelas & febres inflammatorias ſubſequitur. Quo quidem in caſu etiam in auxilium advocanda, quæ commotum ſanguinem placidiorem præſtent, & ſævientes ſpasmos coerceant. Qua laude abundant leniora diaphoretica & nitroſa.

5. Sedulo vitare oportet ſub hoc adfectu balnea calida, vaporoſa, & quæ fragranti quo pollent odore ſomnum movent. Ex hoc numero ſunt ſic dicta narcotica opium crocus papaver & cetera hujus commatis.

6. Ceterum hic curioſe identidem adnotanda ſunt, quæ in capite de apoplexia præcepimus. Poſt dimiſſum ex vena ſanguinem oportet ægri faciem diligenter intueri

ri & pulſum explorare. Si floridior vultus color adparet, & ex facili æger ſpirat, arteriæ quoque promtius moventur, ſcire licet, nondum omnem ſpem evanuiſſe. Ideoque tunc confidentius repeti poteſt misſio ſanguinis, qui quo abundantius in corpore ſuperat, eo liberalius extrahi debet, attendere tamen oportet, ut ampliori facto foramine ſolutior ſanguini craſſo exitus pateat, quod idemtidem in apoplexia animadvertendum eſt.

CAPUT IV.

DE CATALEPSI OBSERVATIONES.

VIcina lethargo pasſio eſt, quam Græci ab ſubito inſultu catalepſin, Latini adprehenſionem nominant.

2. Ejus hæ fere notæ: Homo repente velut attonitus concidit impos ſenſus ac motus, omnique mentis uſu deſtitutus, corpus in eadem figura, qua deprehendit pasſio, permanet, oculi rigent, cetera vero membra ſunt flexibilia, ægroti difficulter excitantur.

3. Opportuni ſunt huic adfectui melancholici temperamenti homines, qui cerebri imbecillitate laborant, & corporis robur inquieta cogitatione nocturnisque vigiliis imminuerunt. Idem frequenter accidit feminis præcipue ſi ſanguis, quo per ſingulos menſes exſolvi ſolent.

consti-

constitit, vel si atrocibus nervorum spasmis subinde excruciantur.

4. A vermibus intestina torquentibus hoc malum sæpe fieri solet, sæpius tamen adhuc vehementiori animi perturbatione. Ita certe animum perculsum terrore, sollicita spe anxium, subito gaudio turbatum, insano denique saucium amore in hunc sæpe casum trahi, abunde medicorum contestantur monumenta.

5. Diducitur catalepsis in duas species, altera vera, altera spuria dicitur. Illa rarior est & conjuncta cum vitæ periculo, siquidem imminentis apoplexiæ index est, hæc & frequentior, & frequentiam compensat benignitate, omni fere periculo carens.

6. Ecstasis identidem species habetur catalepseos, eaq; à prudentioribus in Theologicam & medicam dividitur. Hæc ex causis naturalibus nascitur, illa ex altiore profecta principio profundiore nempe animi motu per verbi divini virtutem excitato, pectus divino amore flagrans repræsentat.

7. Habet adfectus hic periodicos typos, inalgescunt tunc extrema, vultus rubet, palpebræ immobili rigore stupent, dentes strident, musculi continenti saltu agitantur, salivæ fluunt, alvus indurescit.

8. Mali morbi signum est æstus corporis, oculorum conversio, contractio manuum sudor igneus & in thorace ac vultu hinc inde emergentes maculæ, repentina virium defectio, rhonchos, & vultus pallescens.

CURATIO.

In cura hujus mali eadem facienda sunt, quæ in apople-

poplexia præcepimus, necessarium tamen, ut ex differentia caussarum, hoc malum continentium, diversa etiam curandi ratio ducatur.

Primo enim si ex suppressis menstruis hoc malum contrahitur, non alia ratione illud curari poterit, quam ut sanguis per has partes alioquin fluere solitus, eodem revocetur. Tum utique expedit, sanguinem e pedibus mittere, desidere in aqua calida injectis herbis uterinis, balsamica adhibere, nihil denique omittere, quæ ad restituendum hunc sanguinis cursum pertinent.

2. Ubi a vermibus intra intestinorum sinus latentibus provenit, subveniendum ægro est ejusmodi remediis, quæ & lumbricos enecant, & enectos ex corpore depellunt. Inter hæc potens inprimis est mercurius dulcis, insigni etiam virtute sunt amara, uti! absynthinm myrrha, semen santonic. tanacetum &c.

3. Illud vero cum in omni fere catalepsi perpetuum esse debeat, ut nervis & membranis cerebri pristinus vigor ac robur concilietur, tum in literatis maxime, qui cerebro minus valent, curiose observandum est. Ideoque iis, quæ passim de apoplexia & paralysi admonuimus, diligenter commendamus.

4. Aliam vero curam desiderat illa species, quæ ex immoderata animi turbatione nascitur. In hac cum fere inutilia sint medicamenta, confugiendum est ad moralia præcepta, quibus exulceratus animus ad sanitatem reducatur. Fugienda inde maxime est solitudo, vivendum cum jucundis commodisque hominibus, ut eorum familiaritate & adloquio, vel erigatur dejectus animus, vel inani torpens tristitia ad hilaritatem excitetur.

MONITA ET CAUTELÆ.

Uti in omni fere morbo, qui plethoricum adprehen-

dit corpus, necessarium est, à mole sanguinis, pertusa vena, corpus levare, ita si noster adfectus in ejusmodi corpora incidit, hoc auxilium idemtidem oportet adhibere.

2. Ante omnia salutare est, occiput scarificare, vt materiæ cursus eo avertatur. Inde etiam vertici aliisque in capite locis cucurbitulæ recte adfiguntur.

3. Utile potissimum est in hac passione, præsertim ut ejus impetum occupemus, vel imminuamus certe, crebriori vomitu ventriculum & primas vias repurgare.

4. Ceterum pleraq; ex iis, quæ supra comprehendimus, hic morbus desiderat, si quidem vitare oportet & frigus & omnia calidiora medicamenta. Excitandus tamen inprimis animus ad tranquillitatem, qua tantum præsidii levaminisque ægro paratum est, quantum damni eidem ab animo, adfectuum turbinibus jactato, est expectandum.

CAP. V.
DE
VERTIGINE.

Molesta etiam, quamvis per se minus periculosa, est vertigo, quæ ex eodem fonte, quo reliqua hactenus à nobis commemorata mala, descendit. Fit nempe idemtidem ex atonia cerebri, & distentione carotidum, quæ juxta nervos opticos feruntur, unde hisce compressis turbatio fit objectorum in retina, ita ut adfecti in orbem agitari & secum in gyrum rotari omnia sibi videantur. Postremo sedentibus vel stantibus lapsus timor imminet, ideoque ne ruant ipsis decumbendum est. Adest etiam capitis & oculorum gravitas obscuritasque, aurium-

riumq; tinnitus, & superiores partes sudore diffluunt. Exasperatur malum, si ægri præterlabentis fluvii cursum vel rotæ vertiginem ex alto conspexerint. Quandoque tam spissæ tenebræ oculis offunduntur, ut omnis fere visus intercipiatur.

2. Vertigo, quam qui vehuntur navi, qui se in orbem rotant, patiuntur, facile remittit, nec ulla eget medicina. Æque levis habenda est, quæ ex tabaci fumo & crapula contrahitur nisi forte harum rerum usus nimium continuetur.

3. Contemplanda inprimis est sedes vertiginis, alia enim ex capite, alia ex ventriculo nascitur. Ille gravior & essentialis est, hæc symptomatica, qua hypochondriaci & quos alvi durities & flatuum vehementia subinde vexat, plerumque conflictantur. Eadem jejuno plerumque ventriculo existente, male habet, & adsumtis alimentis, removetur, acrimonia nempe humorum subeuntis cibi admixtione attemperata.

4. Quæ caput debilitant, aditum huic adfectui parant, unde ætas senilis, vigiliæ diuturnæ, libido, temulentia crebra capitis percussio, ventriculi cruditas, balineorum improvidus usus & maxime omnium hypochondriaca passio eumdem provocant. Accidit etiam, ut intermissam purgationem, quæ alioquin in usu fuit, excipiat, item si sanguis per ani vasa exonerari solitus, ferri desiit, vel arte vel casu repressus. Idem malum à leguminibus & quæ flatus movent, à vermibus, à valentiore emetico, cujus vehementia convulsus ventriculus fuit, item à sternutatione validiore & immodica detractione sanguinis fieri, medicæ historiæ passim demonstrant.

5. Ingravescit vertigo vere & hyeme inprimis, eademque futuram quoque epilepsiam maxime vero apoplexiam prænunciat.

6. Distat ab epilepsia, quod adfectos neque sensus nec motus destituat, quod contra in comitiali morbo evenire observamus,

CURATIO.

Ut promtum atque expeditum auxilium huic malo adferatur, videndum est; ut primum sanguinis cursus a capite avertatur, deinde ut cerebro & nervis sua reddatur vis ac firmamentum. Quod utrumque sequentia, si curæ sua regula constat, pollicentur.

1. Sanguis qui ad caput confluxit optime ad remotiores partes retrahitur venæsectione in pede instituta. Idemque ut impetremus, in viris hæmorrhoides in feminis menstrua per commodam medendi rationem convenit evocare. Demittendi eum in finem in calidam aquam subinde pedes deducenda etiam molliori medicamento alvus, quod præstant pillulæ cephalicæ, quæ præter vim detrahendi sordes, partes etiam corroborant.

2. Juvat inprimis, bregma ferro candenti inurere, ut materia quæ male habet eo detrahatur, quod auxilium in hoc adfectu tantum sæpe adlevamenti præstat, ut sine medici opera frequenter ægri ab eodem liberentur.

3. Ad confirmandum caput & nervos balsamus vitæ D. Præsidis confert, qui & externe vertici & naribus infusus & interne in elæosacchari forma sumtus, non mediocrem sæpe promittit allevationem. Præter hunc adjuvat etiam ægros spiritus salis ammoniaci inter cibos acceptus.

4. Alvum fere solutiorem præstare uti in omni vertiginis specie utile admodum est, tum in ea maxime, cujus causa in ventriculo & primis viis desedit. Quo in casu præter clysteres validioribus etiam interdum opus est medicamentis, inter quæ extract. ellebori nigri & tartarus emeticus præstant, ut vomitu facto, qua primũ via potest, materia rejiciatur.

5. Quos vertigo ab acido in primis viis exorta subinde exercet, hi optime absorbentibus cum oleo nucistæ mixtis, item martialibus cum pillulis polychrestis datis adjuvantur.

MONITA ET CAUTELÆ.

Plethoricis hominibus & qui florida ac colorata facie

sunt,

ſunt, iis ſanguinis detractione vix melius præſtantiusque auxilium invenitur. Quod quidem ipſa natura, quam velut magiſtram ſollerter ſectari oportet, demonſtrat, ſiquidem experimentis conſtat, ſolvi frequenter vertiginem ſanguinis e naribus profuſione. Quem ſalutarem conatum naturæ vel occupare vel etiam adjuvare oportet inciſis cum ſcalpello naribus vel iisdem, quod Ægyptiorum ſollertia nobis demonſtravit, ſcarificatis.

2. Minus proficiunt in hoc vitio roborantia, ſi antequam ſanguinis misſione, laxantibus & diluentibus levatum fuit corpus, adhibeantur, ideoq; præſtat eadem poſtponere iis auxiliis.

3. Non contemnendi uſus ſunt infuſa calida ex herbis cephalicis radice valerianæ cubebis aliisque adparata.

4. Si malum altius inſedit, nec molliori cedit medicinæ, duriora exercere oportet imperia. Tum inedia & fame fonticulisque & ſetaceis illud evellendum eſt, cura etiam cinnabarina admovenda.

5. Aliena in adfectu hoc eſſe debent omnia vaporoſa & narcotica moſchata & camphorata, vitanda etiam omnia, quæ ſupra poſuimus. Cibus ſit facilis & cui concoquendo ſalutare digeſtionis officium ſufficiat, acria ſalſa & acida removeantur, ne aucta inde matera ipſa pasſio amplius trahat nutrimentum.

CAP. VI.
DE
GUTTA SERENA.

GRavius malum eſt gutta ſerena ſeu cæcitas, ſub qua ſanus adparet oculus nec quidquam vitii extrinſecus ſemet oſtendit, niſi quod pupilla amplior & nigrior ſit, nimiumque dilatata & ad luminis ſenſum immobilis & rigida exiſtat. Quamvis autem parum vitii, ſi oculos inſpicias, ſe repræſentet, nihilo tamen ſecius adeo omnis viſus ereptus eſt ægris, ut ne minimam quidem luminis vim percipiant.

2. Cauſam noſtri mali ſi requiris, eadem ex atonia cerebri arceſſenda eſt, maxime vero ex earum partium debilitate, quæ thalami nervorum opticorum adpellantur. Quam quidem evidenter demonſtrat inciſio eorum, qui per vitam caruerunt luminis uſu, ſiquidem nervi optici duplo ampliores marcidi reperiuntur, ingenti ſeri copia circumfuſi. Sæpe etiam tumor globi figuram exprimens, qui nervos opticos comprimit, ſe intra cerebrum exhibet, ipſius quoque cerebri pars prope nervos qui ad viſum pertinent corrupta invenitur. Quæ cuncta ſatis demonſtrant, humorem, qui cauſa mali eſt, non tam intra nervi ſubſtantiam ſed eundem potius in cerebro & circa nervos deſidere.

7. Ubi ab ejusmodi cauſis, quas modo poſuimus, malum deſcendit, facile colligere eſt, fruſtraneam eſſe medentis operam, nec quidquam proficere curationem. Quam contra quamvis ſollertem & arduam recipit clementius malum, quod ex eo æſtimatur, ſi ejusdem cauſa intra tunicas oculorum & maxime in ſclerotide detinetur. Tali enim in caſu cum a deſidente ſero nervi ſaltem premantur, contrahantur & relaxentur, expeditior ad curam, ſi induſtria accedat, via demonſtratur. Facilius etiam curatur ſi adhuc recens eſt, nec inveteravit.

8. Gutta ſerena eſt vel perfecta, vel imperfecta; In illa cum omnis acies extincta ſit, fruſtra eſt, curationem admovere. In hac cum imminutus tantum ſit viſus, aliqua curationis ſpes ſupereſt, magnis tamen laboribus & diuturno remediorum uſu ſuſtinenda.

9. Frequens hoc malum cacochymicis plethoricis & qui ſeroſo habitu corporis pollent. Idem etiam poſt fortiorem purgationem vel vomitionem, it. poſt vehementiorem mercurialium vel ſudoriferorum uſum ſuboritur.

10. A graviori terrore epilepſiam, mox cæcitatem, eandemque ab ebrietate, a purpura & ſcabie intra corpus remeantibus e pedum tumore in cachecticis dilabente excitari novum non eſt. Infantes etiam imbecilliores & qui humo-

ribus

ribus abundant, hoc malo sæpius periclitantur, maxime, ubi non bene prodierunt morbilli vel intestina lumbricis obsidentur. Experientia quoque docet, hunc adfectum phrenitidi in febribus malignis & hydropi quoque succedere. Nec prætereundum, hemicraniam, quæ puerperium excepit, tandem in cæcitatem terminari. Facit denique ad hunc adfectum omne frigus acre, Zephyri impotentior flatus, nocturnæ compotationes diuturnus mæror, alvus compressa & hereditaria dispositio.

CURATIO.

Curandi ratio in hoc adfectu admodum difficilis, quippe medicamentorum vis remotas has partes minus subire potest. Si quid tamen cura experiri juvat, duplici via procedere oportet nempe ut serum quod incumbit nervis auferatur, & deminutum robur restituatur. Ad quod obtinendum,

1. Unicum fere præsidium est in cauterio actuali syncipiti vel nuchæ imposito, ut eo materia perniciosa detrahatur.

2 In omni oculorum valetudine ut maxime convenit, alvum ducere, ita & eadem in hoc malo fusior subinde esse debet. Quod tamen non drasticis valentibusque remediis sed lenioribus, quibus nervina roborantia admiscenda sunt, fieri oportet, eo nempe fine, ut & serosa colluvies expellatur, & partibus nervosis vigor ac robur adjiciatur. Laudem hac in re inveniunt pillulæ cephalicæ balsamicæ, quarum exemplum in capite de apoplexia proposuimus.

3. Juvat etiam, temporibus hirudines admovere, & mediam frontis venam pertundere, quando exemplis comprobatum est, nonnullos cum in fronte vulnerati essent, cæcitatem evasisse.

4 Præstat tempora linamento subinde fovere, quod commode balsamus liquidus Dn. Præsidis suppeditabit, idem ad internum externumq; usum commendandus. Meminitq; D. Præses, ejusdem usu se non semel cæcitatem inter initia discussisse.

CAUTELÆ ET MONITA.

Si sanguis per menstrua vel hæmorrhoides minus ex regula

gula fertur, in partibus inferioribus incidendæ sunt venæ.

2. Cacochymica corpora si cæcitas adflixit, abstinendum a fortioribus remediis præsertim emeticis, & quæ valide sudorem excutiunt, seponendus etiam balnei usus præsertim alvo adstricta, quod verendum est, ne humores ad caput cum impetu compulsi malo præbeant incrementum. Eadem cautio esse debet in sternutamentorum usu, quæ quoniam vehementi qua agunt vi, humores ad oculos adliciunt, merito vitanda sunt. Eadem tamen, ubi corpus & caput justa purgatione levatum fuit, locum inveniunt, sed talia esse oportet, quæ humores clementer magis evocant, quam violento modo excutiunt.

3. Noxius in hoc adfectu omnis acrior ac crassior victus, vitanda legumina & quæ flatus excitant. Cœna sit parcior, & quod melius, bis per hebdomadem ab eadem abstineatur. Vinum vel removendum plane est, vel si conceditur, aqua diluendum est, præstat tamen ejus loco decocto sassaparillæ; liquiritiæ, adjecto coriandro uti. Fugiendus etiam est, uti in omni capitis vitio somnus meridianus & supinus decubitus.

4. Potens est in hoc malo setaceum. nec minus auxilii ab inedia & diuturna abstinentia, quæ si ullum remedium, efficacissima est ad hunc adfectum contumacem evellendum. Debet autem hæc ipsa cum per aliquot tempus continuari tum accurate se legibus abstinentiæ, qui eam iniit, se adstringere, & nihil præter modicum panis bis cocti vel passulas degustare. Seponendum etiam omne vinum & cerevisia, & decocto lignorum, cui herbæ cephalicæ adjectæ sint, utendum, in potum sufficere debet aqua reliquiis decocti adfusa & molli igni leviter incocta cui addi possunt passulæ & cortices citri, ut hoc commento aversanti palato concilietur. Venus cum nervos opticos maxime debilitet, cum cura vitari debet, oportet & reliqua fugere, quæ in aliis malis, quæ ad atoniam nervorum referuntur, commemoravimus.

CAP.

CAPUT VII.

DE GRAVITATE AUDITUS ET SURDITATE.

EX atonia cerebri & nervorum, qui ad aures feruntur, aurium vitia prodeunt. Si quando enim hæc membrana ab ſtagnante ibi humore nimium madet, flacceſcit primum, mox relaxata nimis ſonum percipere minus recte poteſt, unde auditus gravitas & difficultas naſcitur. Sin autem in interiorem auris cavitatem ſeri copia effuſa ibi reſidet, majus periculum eſt, quippe ſurditas inde progeneratur. Fit etiam interdum gravis auditus a nimia ſiccitate, quod evenire videmus ab immoderata vigilia, ſiquidem ſub hac conſumto fere omni humore, membrana exareſcit.

2. Aurium vitia facile incurrunt phlegmatici & pituitoſi, item cachectici, & qui frequenti capitis defluxione exercentur.

3. Gravitatem auditui inducere ſolent crebrior crapula, & capitis refrigeratio, ſi hoc nudum ventis frigidis exponitur, item ſi aqua calida intempeſtive lavatur. Increſcit malum ſub cœlo nubilo & pluvioſa tempeſtate.

4. Surditas quæ a nativitate usque male habuit, omnem plane curam reſpuit, manifeſto documento, læſam eſſe naturalem auris conformationem. Malæ etiam notæ eſt, quæ aurium inflammationem & exulcerationem ſequitur, quippe quæ idemtidem quam difficillime depellitur, maxime, ſi tympanum & oſſa exeſa ſunt.

5. Parum quoque læti in curatione ſperare licet, ſi ex dolore capitis gravativo, apoplexia vel lethargo provenit. Gravius etiam malum eſt, ſi tympanum eroſum eſt. At ſurditas quæ per intervalla modo creſcit, modo decreſcit, facilius accommodatæ cedit curationi.

6. Frequenti obſervatione confirmatum eſt, febres acutas continuas, oborta ſurditate, ſolvi, non cum obſcuro indicio, ſeri ad aures inclinati.

CURATIO.

Longe difficillima, si adfectus hic invaluit, si ætas senilis eo periclitatur. Meliora promittit & florens ætas & si malum nondum inveteravit. Convenit vero quam maxime ante omnia, humorem a capite deorsum evocare, deinde caput & nervos opportuna medicina corroborare. Laudamus itaque

1, Pilulas, quas supra exhibuimus, quæ alvum solutiorem præstent, utpote D. Præses sæpius observavit, surditatem fortiore purgatione fuisse submotam.

2. Egregium usum promittit cura inediæ, ea ratione ineunda, quam paulo ante descripsimus.

3. Interne prodest spiritus succini volatilis, nec non balf. vit. D. Præsidis inter cibos sumtus. Eodem etiam fovere expedit sensibiliores capitis partes tempora & nucham. Imponendus etiam cum lana auri.

MONITA ET CAUTELÆ.

1, In gravi auditu ac surditate caput a frigore aerisq; injuria diligenter muniendũ idemq; curiose velandum est. Juvat vero sub vehementiori Zephyri flatu idem cucupha adversus aeris contumeliam defendere. Cujus hæc formula esse potest. Recip. rad: cyperi rotund. sem. nigell. succini. benzoes styracis, iridis Florent. singulorũ unciam unam, moschi drachm. semis. fl. anthos lavendulæ rosar. rubr. a. p. iij. Serpilli majoran. ana ℥ß. m. f. Pulv.

2. Nocent in hoc adfectu olea improvide auribus infusa, fovere potius eas oportet pane calido e furno recenter exempto, cui balsamus vitæ adspergatur. At si a siccitate tympani vitium evenit, oleum amygdalarum dulcium prodest omnino immittere. Juvat etiam, pinguedinem anguillæ tepidam adfectæ auri instillare.

3. Narcoticorum usus in hoc adfectu condemnendus est, vitandum etiam vinũ, quod si conceditur, oligophorũ esse debet.

4. Balnea Laconica, motus corporis, victus tenuis, non mediocriter curationem adjuvant.

Si altius defixum malum eludit medentis operam, confugiendum est ad mercurialia cum cinnabari & auro diaphoretica mixta, quibus ut gravissimi morbi & qui penitus insederunt, ita & hic sæpius expugnatur.

TANTUM.